

کاربرد نظریه‌های اجتماعات در روش‌شناسی تحقیق

نوشته: دکتر مهرداد نوابخش

بهمن برنا

۱۳۹۷

سرشناسه	:	نوابخش، مهرداد، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	:	کاربرد نظریه‌های اجتماعی در روش‌شناسی تحقیق / مهرداد نوابخش.
مشخصات نشر	:	تهران : انتشارات بهمن برنا، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۲۶۰ ص.؛ ۲۱ × ۱۴ م.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۸۰۲۳-۹۶-۱ ریال؛ ۳۲۰۰۰۰
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فبا
یادداشت	:	چاپ قبلی: مؤسسه فرهنگی - هنری جهان کتاب، ۱۳۸۸. (۲۵۸ ص)
یادداشت	:	چاپ چهارم.
یادداشت	:	واژه‌نامه.
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۵۲.
موضوع	:	جامعه‌شناسی
موضوع	:	Sociology
موضوع	:	جامعه‌شناسی - روش‌شناسی
موضوع	:	Sociology -- Methodology
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵ ن ۳۷ / ق ۶ / ح ۶ HM۶۰۶
رده بندی دیویی	:	۳۰۰
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۶۲۲ ۵

بهمن برنا (نشر تخصصی علوم اجتماعی)

کاربرد نظریه‌های اجتماعی در روش‌شناسی تحقیق

نوشته: دکتر مهرداد نوابخش

صفحه‌آرایی: پری‌ناز صلاحی

چاپ و صحافی: بهمن

چاپ چهارم، ویرایش جدید: پاییز ۱۳۹۷ (چاپ اول انتشارات بهمن برنا)

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۲۳-۹۶-۱

تلفن انتشارات: ۸۸۰۰۸۹۴۶ - ۸۸۰۰۸۹۴۱

www.bahmanborna.ir

bahmanborna@yahoo.com

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

این اثر مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران می‌باشد. تصویربرداری و تکثیر از تمام یا بخشی از اثر به هر شکل و بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است.

۹	پیش‌گفتار
۱	فصل اول: شناخت و انواع آن
۱	شناخت
۲	انواع شناخت
۶	روش‌شناسی و روش‌های شناخت جامعه
۱۱	لازمه درک فعالیت‌های پیچیده انسانی و حل مسئله
۱۳	فصل ۲: علم و کارکردهای آن
۱۳	علم عقل سلیم
۱۶	علم چیست؟
۱۸	کارکردهای علم
۱۹	پژوهش علمی
۲۰	رویکرد علمی
۲۲	روش علمی
۲۳	مراحل روش علمی
۲۵	فصل سوم: دیدگاه کارکردگرایی، ساخت‌گرایی و تضاد
۲۵	کارکردگرایی
۳۶	ساخت و ساخت‌گرایی
۳۸	مکتب تضاد
۴۰	مفاهیم اساسی در مکتب تضاد
۴۷	فصل چهارم: پدیدارشناسی
۴۷	پدیدارشناسی
۴۹	دیدگاه هوسرل
۴۹	هستی‌شناسی هوسرل
۵۰	روش‌شناسی هوسرل
۵۱	روش کاهش پدیدارشناختی و مراحل آن
۵۴	مقولات یا مفاهیم اساسی پدیدارشناسی هوسرل
۵۶	جامعه‌شناسی پدیدارشناسانه آلفرد شوٲس
۶۵	فصل پنجم: روش‌شناسی منتسکیو
۶۵	مقدمه
۶۶	روش‌شناسی

۶۸	نظریه سیاسی
۷۳	از نظریه سیاسی تا جامعه‌شناسی
۸۱	فصل ششم: روش‌شناسی آگوست کنت
۸۱	روش‌شناسی آگوست کنت
۸۷	جامعه‌ی صنعتی
۹۲	جامعه‌شناسی علم انسانیت
۱۰۰	از فلسفه تا مذهب
۱۰۳	فصل هفتم: روش‌شناسی کارل مارکس
۱۰۳	کارل مارکس
۱۰۵	تحلیل اقتصادی سرمایه‌داری
۱۱۳	سرمایه
۱۲۲	ابهامات فلسفه مارکستی
۱۲۸	فکرهای ماتریالیسم بالکتیو
۱۳۰	ابهامات جامعه‌شناسی مارکسی
۱۳۳	جامعه‌شناسی و اقتصاد
۱۴۱	فصل هشتم: روش‌شناسی امیل دورکیم
۱۴۱	تقسیم‌کار اجتماعی
۱۴۹	خودکشی
۱۵۱	تعریف اصطلاحات
۱۶۸	قواعد روش جامعه‌شناسی
۱۷۶	جامعه‌شناسی شناخت دورکیم
۱۷۹	فصل نهم: روش‌شناسی ویلهلم دیلتای
۱۷۹	ویلهلم دیلتای (۱۸۳۳-۱۹۱۱)
۱۸۰	اندیشه
۱۸۰	فلسفه زندگی
۱۸۲	مقولات
۱۸۴	جهان‌بینی‌ها
۱۸۴	علوم انسانی
۱۸۶	فهم
۱۹۱	فصل دهم: روش‌شناسی ماکس وبر
۱۹۱	ماکس وبر (۱۸۶۴-۱۹۲۰)
۱۹۲	جامعه‌شناسی از دیدگاه وبر

۱۹۴	نمونه آرمانی (نوع عالی).....
۱۹۶	علیت و احتمال (انواع تبیین علی).....
۱۹۷	تبیین تاریخی.....
۱۹۸	تبیین جامعه‌شناختی.....
۲۰۰	جامعه‌شناسی شناخت ماکس وبر.....
۲۰۳	فصل یازدهم: تاریخچه و دیدگاه عقل‌گرایی انتقادی.....
۲۰۴	عقاید پوپر در خصوص عقل‌گرایی.....
۲۰۶	عقل‌گرایی صادق و عقل‌گرایی غیر صادق (کاذب) از نظر پوپر.....
۲۰۷	نظر به شناخت پوپر.....
۲۰۸	مثال نظریه‌ها.....
۲۰۹	انتقاد و عینیت.....
۲۱۱	جهان‌بینی یا بین‌سرم.....
۲۱۳	نتایج دیدگاه عقل‌گرایی به انتقادهای وارد بر آن.....
۲۱۵	واژه‌نامه.....
۲۳۳	منابع.....
۲۳۳	فهرست منابع فارسی.....
۲۳۶	فهرست منابع انگلیسی.....

پیش گفتار

بحث پیرامون نظریه در علوم اجتماعی و مخصوصاً جامعه‌شناسی بسیار ژرف و دارای پیچیدگی خاص است. به قول یان کرایب «تدریس و یادگیری نظریه‌ی اجتماعی در هاله‌ای از راز و رمز انجام می‌گیرد و به ایجاد چنین فضایی کمک می‌کند». به ویژه اگر در نظر باشد رویکرد نظریه به صورت کاربردی معطوف به حوزه روش‌شناسی تحقیق مبتنی بر اصول و جلوه‌های علم و تکنولوژی باشد. در این کتاب سعی شده از درون‌گرایی، به نقش کارکردهای اساسی نظریه‌های جامعه‌شناختی در تکوین علم و فناوری در جوامع بشری پرداخته شود و از سوی دیگر نقش سیستم‌های اجتماعی در نضج‌گیری قابلیت‌های علمی، رشد، تکوین و شکوفایی آن مورد ارزیابی قرار گیرد. اینک حلقه علم‌دانش - و آوری تولید نگرش‌های علمی و جهانی شدن علوم در جوامع بشری مبتنی بر چه پاراهایی است و اندیشمندان کلاسیک و متقدم جامعه‌شناسی چه ویژگی‌هایی را در ساختار زیربنایی جوامع باعث بسط و گسترش روند علمی جوامع اعلام نموده‌اند موضوع بحث است. از این رو دیدگاه‌های عمده جامعه‌شناختی از جمله کارکردگرایی، سبک‌گرایی، ... با این دید مورد ارزیابی قرار گرفته تا مشخص شود از دیدگاه صاحب‌نظران مکاتب فوق جوامع در چه شرایطی به بسط نشر و تأیید علم می‌رسند و در چه مراحل ساختارهای علمی، امکان پرورش نمی‌یابند یا به صورت جزایر منفصل و ناکارا پدیدار می‌شوند.

به یقین کنکاش در ساختار کاربردی نظریه و بنیان‌های علمی از دیدگاه جامعه‌شناسی بسیار دشوار است و این مجموعه نیز گامی اولیه در این راه است که انشاءالله در چاپ‌های بعدی کامل‌تر خواهد شد.

نگارنده کوشیده است تا مطالب را به گونه‌ای ساده و روان از منابع و مأخذ مستند جمع‌آوری کرده و در یازده فصل گرد آورد. در فصل اول ابتدا به شناخت و انواع آن پرداخته‌ایم، هرچند که سعی شده روان و قابل درک برای دانشجویان باشد. در فصل دوم به علم و کارکردهای آن اشاره شده است. با توجه به این که در عصر جدید هر رشته‌ای با دید علمی به قضایای پیرامون خود می‌پردازد، علم و کارکردهای آن در

حیطه جامعه‌شناسی مورد مذاقه قرار گرفته است. از جمله به دیدگاه کارکردگرایی، ساختارگرایی و تضاد پرداخته‌ایم. سپس فصل چهارم تا فصل نهم را به روش‌شناسی اندیشمندان بزرگ جامعه‌شناسی از جمله منتسکیو، اگوست کنت، کارل مارکس، دورکیم، ویلهلم دیلتای و ماکس وبر اختصاص داده‌ایم و در فصل آخر شناخت را با روش‌شناسی دیدگاه عقل‌گرایی به پایان برده‌ایم. این اثر ویرایش جدید نسخ پیشین بود، که با اعمال تغییرات لازم جهت ارائه به مخاطبان گرامی و فرهیخته آماده گردید است.

امید است این کتاب در حوزه علوم اجتماعی، برای کلیه مخاطبان مثمر ثمر باشد و به منظور رفع کاستی‌ها، نویسنده را در تدوین جلد‌های بعدی و چاپ‌های دیگر این اثر راهنمایی نماید. در خاتمه از کلیه عزیزانی که یار و یاور این جانب در جمع‌آوری مطالب و چاپ این مجموعه بوده‌اند، قدردانی و تشکر می‌شود.

مهرداد نوابخش - ۱۳۹۷